

Rozdział 1.

STATYSTYCZNY WIZERUNEK SZCZECINA

1.1. Statystyczny wizerunek Szczecina na tle wybranych miast polskich

Szczecin z liczbą ludności 416,6 tys. osób stanowi jeden z siedmiu największych ośrodków miejskich w systemie osadniczym Polski, wśród których dominującą rolę odgrywa Warszawa. Jest również trzecim, pod względem wielkości powierzchni miastem w kraju, po Warszawie i Krakowie.

Do określenia sytuacji Szczecina na tle dużych miast polskich **przyjęto dane za 1999 rok** dla Gdańska, Katowic, Krakowa, Poznania, Wrocławia i dla porównania - Warszawy, województwa zachodniopomorskiego i kraju. Na podstawie danych zawartych w tabeli 1.1 podjęto próbę wyboru cech charakterystycznych dla metropolitarnej kondycji miast.

1.1.1. Sfera ekologiczno-przestrzenna

Miasto Szczecin bardzo korzystnie wyróżnia na tle kraju ogromny udział terenów zielonych w powierzchni miasta (ca 41%). Spośród porównywanych miast jedynie Katowice mają wyższy ich udział. Około jednej trzeciej tych terenów zajmują lasy. Wskaźnik udziału ścieków przemysłowych i komunalnych oczyszczonych w stosunku do wszystkich ścieków wymagających oczyszczenia stawiają Szczecin na ostatniej pozycji wśród miast wojewódzkich. Wyższy jest również wskaźnik krajowy i wojewódzki. Wszystkie porównywane miasta mają komunalne oczyszczalnie ścieków, jednak ich przepustowość nie jest wystarczająca. W Szczecinie odnotowano jedną z najniższych wśród miast wojewódzkich objętość odprowadzanych ścieków (41730 dam³/rok), podczas gdy np. w Warszawie wynosi ona 412247 dam³/rok. Odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków wynosi 15,2 i jest najniższy wśród porównywanych miast. Wskaźnik krajowy wynosi 49,2%. Najniższe w Szczecinie są również nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska przypadające na jednego mieszkańca. Na tym tle nieco lepiej przedstawia się sytuacja w eliminacji pyłowych zanieczyszczeń powietrza. Jedynie w zakresie redukcji zanieczyszczeń gazowych Szczecin osiąga gorsze wyniki niż ogólnokrajowe i wojewódzkie.

1.1.2. Sfera społeczna

W porównywanych miastach widoczny jest niedorozwój infrastruktury społecznej w różnych dziedzinach. Ocena wskaźnikowa większości miast potwierdza przeciętny poziom rozwoju w tej sferze. Z punktu widzenia sytuacji społeczno-gospodarczej, dla rozwoju miasta największe znaczenie mają: mieszkalnictwo, edukacja, opieka zdrowotna, pomoc społeczna i kultura. Liczba oddanych do użytku mieszkań zarówno na 1000 zawartych małżeństw jak i na 1000 mieszkańców stawia Szczecin na piątej pozycji wśród porównywanych miast. Najwyższa jest przeciętna liczba osób przypadająca na jedno mieszkanie. Świadczy to o dużym deficycie mieszkaniowym. Według badań Uniwersytetu

Szczecińskiego wynosi on ponad 16,6 tysięcy mieszkań. Dane porównawcze z pozostałymi miastami w zakresie opieki zdrowotnej i opieki społecznej wskazują na dostateczną liczbę łóżek w szpitalach ogólnych, lekarzy i lekarzy stomatologów oraz liczby miejsc w domach pomocy społecznej. Najniższa natomiast liczba ludności przypada na jedną przychodnię. Liczba uczniów i studentów w strukturze mieszkańców jest (poza Warszawą) najniższa wśród porównywanych miast. Świadczy to o starzeniu się mieszkańców Szczecina. W Szczecinie, podobnie jak we wszystkich porównywanych miastach, od kilku lat odnotowuje się ujemny przyrost naturalny. Sytuacji nie poprawia występujące w większości z nich dodatnie saldo migracji, ponieważ nie pokrywa strat spowodowanych ujemnym przyrostem naturalnym. Wysoko uplasował się w Szczecin pod względem liczby premier teatralnych w stosunku do liczby ludności. Z drugiej jednak strony odnotowano najniższą liczbę wypożyczeń w bibliotekach przypadającą na jednego czytelnika. Liczba zatrudnionych policjantów jest niewielka w stosunku do potrzeb, biorąc pod uwagę duże zagrożenie przestępczością. Kształtowanie się wskaźników w pozostałych dziedzinach sfery społecznej plasuje Szczecin na przeciętnym poziomie wśród największych miast polskich.

Liczba zarejestrowanych pojazdów samochodowych na 1000 mieszkańców stawia Szczecin na ostatniej pozycji wśród porównywanych miast. Wyższy jest również wskaźnik krajowy.

1.1.3. Sfera gospodarcza

Według ostatnich analiz Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową wśród 18 największych miast Polski sklasyfikowanych w trzech grupach (A, B, C) Szczecin uplasował się na piątej pozycji, po Warszawie, Poznaniu, Krakowie i Wrocławiu, oraz na pierwszym miejscu w grupie B, poprawiając swoje wyniki w stosunku do poprzedniego rankingu. W zakresie dostępności komunikacyjnej, uwzględniającej położenie względem głównych dróg i linii kolejowych, planowanych autostrad, portów, przejść granicznych, lotnisk lokalnych i międzynarodowych, Szczecin uzyskał ocenę A, zajmując drugą lokatę wśród wszystkich miast wojewódzkich. Na trzecim zaś miejscu znalazł się Szczecin pod względem aktywności marketingowej lokalnych władz samorządowych. Oceny wyższe, od przeciętnych w swojej grupie uzyskał Szczecin również w zakresie skuteczności transformacji gospodarczej, gdzie brano pod uwagę postępy w rozwoju sektora prywatnego, dotychczasową aktywność inwestorów zagranicznych i zróżnicowanie branżowej struktury gospodarczej. Uwzględniając liczbę wszystkich spółek z udziałem kapitału zagranicznego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, Szczecin znalazł się na trzecim miejscu, po Warszawie i Poznaniu, ze wskaźnikiem 2,97 (duża liczba niewielkich spółek z udziałem kapitału zagranicznego i stosunkowo mniejsza liczba inwestycji największych). Niżej oceniono chłonność rynku lokalnego, powiązaną z wielkością rynku, zamożnością społeczności lokalnej i poziomem aktywności gospodarczej.

Wskaźniki charakteryzujące stan gospodarki dużych miast Polski (liczbę podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, tempo prywatyzacji gospodarki, wzrostu liczby podmiotów prywatnych) lokują Szczecin na przeciętnym poziomie. W krajach o wysoko rozwiniętej gospodarce rynkowej charakterystyczny jest wzrost liczby podmiotów i zwiększenie się sfery usług. W Szczecinie w stosunku do 1998 roku liczba podmiotów o charakterze usługowym wzrosła o 3,8%. Również pod tym względem Szczecin nie odbiega od średnich wyników w dużych miastach Polski. Niekorzystnie dla Szczecina ukształtowały się wskaźniki ekonomiczne, w tym wielkość produkcji sprzedanej na

jednego mieszkańca (13 307 zł w 1998 roku), wielkość produkcji sprzedanej na jednego pracującego (38 434 zł). Spośród badanych miast tylko w Szczecinie wskaźnik poziomu kosztów przekroczył 100%, wyniósł bowiem 101,5%.

Przeciętne wyniki osiągnięto na rynku pracy (spadek liczby osób pracujących, wzrost bezrobocia). Bardzo korzystnie natomiast kształtuje się udział zatrudnienia w sektorze prywatnym w liczbie zatrudnionych ogółem. Średnie wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw niewiele różni się w poszczególnych dużych miastach. Wyjątek stanowi Warszawa. Przyrost wynagrodzeń brutto w Szczecinie w 1999 roku w stosunku do poprzedniego roku był niższy od poziomu rocznej krajowej inflacji o 3 punkty procentowe. Podobnie sytuacja wyglądała w pozostałych porównywanych miastach (różnica ukształtowała się w granicach 0,2–7,3 pkt procentowego). Wyjątek stanowi tu jedynie Warszawa, gdzie poziom wzrostu wynagrodzeń wyprzedził poziom krajowej inflacji o 3,1 pkt. Wprawdzie omawiane powyżej wskaźniki ulokowały Szczecin na jednym z ostatnich miejsc wśród największych miast Polski, to jednak przekroczyły one wielkości charakteryzujące zarówno województwo zachodniopomorskie jak i wielkości krajowe.

Na koniec 1999 na przeciętnym dla polskich miast poziomie ukształtowały się pozostałe wskaźniki: liczba abonentów telefonii przewodowej, liczba ludności przypadająca na jeden sklep, poziom dochodów budżetowych na jednego mieszkańca. Szczecin jest jednym z dwóch miast (oprócz Katowic), w których poziom wydatków budżetowych nie przekroczył osiągniętych dochodów.